

JAARPRIJZEN VOOR DE JOURNALISTIEK

Persinformatie dinsdag 20 mei 2008

Journalisten Brabants Dagblad, NRC Handelsblad, Zembla, NOVA, Argos, Kunststof, 3VOOR12, In Europa en Vrij Nederland winnaars De Tegel 2007

Journalisten van Brabants Dagblad, NRC Handelsblad, Zembla, NOVA (beide Vara/NPS), Argos (VPRO), Kunststof (NPS), 3VOOR12, In Europa (beide VPRO) en Vrij Nederland hebben vanavond in een uitverkocht Muziekgebouw aan 't IJ in verschillende categorieën De Tegel 2007 gewonnen.

Na de veelbelovende start van vorig jaar moesten de Jaarprijzen voor de Journalistiek zich in dit tweede jaar echt bewijzen. Het niveau van de 288 inzendingen – 75 meer dan vorig jaar – was over het algemeen hoog. Hoger dan vorig jaar volgens de juryleden die de eerste editie ook jureerden.

Het bestuur van Stichting Jaarprijzen voor de Journalistiek heeft dit jaar bij uitzondering een oeuverprijs toegekend aan Bibeb wegens haar bijzondere en vaak geruchtmakende interviews in Vrij Nederland. Hiermee wil zij het werk van deze oud-collega onder de aandacht brengen van nieuwe generaties journalisten.

Daarnaast heeft zij de minister van Defensie, Eimert van Middelkoop, uitgeroepen tot 'Nieuwsmaker van 2007'. Ook uit de nominaties voor De Tegel bleek dat de Nederlandse missie in Afghanistan in het brandpunt van het nieuws staat. De minister heeft in het Muziekgebouw zijn visie gegeven op de rol van de journalistiek in conflictgebieden en de voor- en nadelen van 'embedded' verslaggeving.

De initiatiefnemers – De Nederlandse Dagbladpers, het Nederlands Genootschap van hoofdredacteurs, NVJ, NOS en RTL Nederland – menen dat De Tegel nu 'staat' als hoogste onderscheiding voor journalistieke kwaliteit.

De winnaars van De Tegel 2007 zijn:

Winnaars Dag- en Weekbladen

categorie Nieuws:

Ron Lodewijks, provincieredacteur *Brabants Dagblad*, met serie over gouden handdrukken

categorie Achtergrond:

Menno Tamminga, Heleen de Graaf en Philip de Witt Wijnen, medewerkers financiële redactie *NRC Handelsblad*, met serie over ABN Amro en 'de uitverkoop van Nederland'

Winnaars Televisie

categorie Nieuws:

Jos van Dongen, programmamaker en André Tak researcher *Zembla*, met 'Het Clusterbomgevoel'

categorie Achtergrond:

Monique Wijnans, redacteur *NOVA*, met De Ooggetuigen van de Decembermoorden

Winnaars Radio

categorie Nieuws:

Huub Jaspers, redacteur/verslaggever, Gerard Legebeke, onderzoeksjournalist en Franz-Jozef Hutsch, freelance onderzoeksjournalist *Argos*, met KCT-operaties Afghanistan

categorie Achtergrond:

redactie Kunststof met de Jan Wolkers Memorial

Winnaars Internet/Multimedia

categorie Nieuws:

redactie 3VOOR12, met multimediaal verslag Lowlands 2007

categorie Achtergrond:

redactie In Europa, met multimediaal project In Europa

Winnaar Talentprijs

Thijs Niemantsverdriet, redacteur *Vrij Nederland*, met portretten van Frans Timmermans en Joost Lagendijk

Winnaar Oeuvreprijs

Bibeb

Noot voor de redactie:

Voor meer info over De Tegel 2007 of het Feest voor de Journalistiek kunt u contact opnemen met Frits van Exter, bestuurslid Stichting Jaarprijzen voor de Journalistiek, telefoon 06 27746877.

Bijlage 1: juryrapporten

Bijlage 2: doelstelling, initiatiefnemers, juryleden De Tegel

Algemene juryobservaties

De jury spreekt haar waardering uit voor de hoge kwaliteit van de inzendingen, met name in de categorie 'achtergrond'. De journalistiek krijgt nogal eens het verwijt van oppervlakkigheid of 'hypegedrag'. Wie de inzendingen voor De Tegel 2007 leest en bekijkt, krijgt een ander beeld: de journalistiek blijkt ook ver voorbij de waan van de dag te gaan om nieuws op te diepen en inzichtelijk te maken. Er is nog ruimte voor 'slow journalism'.

Vorig jaar werden radio en televisie gezamenlijk beoordeeld. Omdat de verschillen tussen deze media groter bleken dan de overeenkomsten, hebben beide dit jaar hun eigen Tegels. Het aantal goede radio-inzendingen viel nog wat tegen. De jury heeft daarom minder producties genomineerd dan mogelijk is. Gelukkig zijn er wel twee overtuigende winnaars. Hopelijk inspireert dat meer radiocollega's volgend jaar ook mee te doen.

In de sector internet/multimedia is het aanbod vergeleken met vorig jaar behoorlijk gegroeid. De nominaties en prijzen in deze sector zijn ook bedoeld om het belang van journalistieke vernieuwing te markeren. Veel media verkeren nog in een pioniersfase, maar zetten daarin wel steeds grotere stappen, bleek ook uit de inzendingen. De producties, eerder het werk van kleine collectieven dan van individuen, worden meer volwassen.

Tenslotte heeft de jury geoordeeld over het door hoofdredacties voorgedragen journalistieke talent. Hierbij is dit jaar geen onderscheid gemaakt tussen mediatypen.

Vier vakjury's hebben zich eerst gebogen over alle inzendingen binnen de vier verschillende mediatypen (dag- en weekbladen, televisie, radio en internet/multimedia) en categorieën (nieuws, achtergrond en talent). Zij hebben maximaal vijf kandidaten per prijs ingebracht in de gezamenlijke eindjury. Uiteindelijk zijn twintig producties en twee talenten genomineerd, waarvan er negen zijn bekroond met De Tegel 2007.

In enkele gevallen onthield een jurylid zich van een oordeel, omdat hij/zij nog te nauw bij de inzender betrokken was. Bij de beraadslagingen in de eindjury draaide het vooral om de in het reglement genoemde criteria zoals vakmanschap, impact, relevantie en creativiteit. Niet in alle gevallen leidde dat meteen tot een unaniem oordeel. Maar na levendige discussies konden alle juryleden zich goed vinden in de keuze van de meerderheid.

Hieronder wordt per categorie de winnaar van De Tegel 2007 nader toegelicht.

Winnaar Dag- en Weekbladen - Nieuws:

Ron Lodewijks, provincieredacteur *Brabants Dagblad*, met serie over gouden handdrukken
Lodewijks begon al in 2004 met zijn onderzoek naar de riant afvloeiingsregelingen voor hoge provincieambtenaren in Brabant. In de WOB-procedure beschikte uiteindelijk de Raad van State dat privacy geen beletsel mag zijn om opening van zaken te geven. Het leidde tot een aantal geruchtmakende publicaties met landelijke uitstraling over de gouden handdrukken. Later bevestigde de Zuidelijke Rekenkamer dat er sprake was van 'disproportionele' regelingen, die de gemeenschap veel geld hebben gekost en vragen oproepen over de ambtelijke cultuur. Lodewijks blijkt niet alleen een uitstekende en zorgvuldige nieuwsjager maar ook een prima, toegankelijke schrijver.

Winnaar Dag- en Weekbladen – Achtergrond:

Menno Tamminga, Heleen de Graaf en Philip de Witt Wijnen, medewerkers financiële redactie *NRC Handelsblad*, met serie over ABN Amro en ‘de uitverkoop van Nederland’

Tamminga heeft het thema ‘de uitverkoop van Nederland’ al vroeg op de journalistieke agenda gezet. In 2007 kon hij met twee collega’s verslag doen van een zeer tot de verbeelding sprekend voorbeeld: de strijd om de overname van ABN Amro. Zij volgden in een reeks berichten, interviews en analyses de verwikkelingen op de voet en blikten aan het einde van het jaar terug in een uitstekende reconstructie in drie afleveringen. Tamminga, De Graaf en De Witt Wijnen diepten daarin ook details op, die pijnlijk duidelijk maakten hoezeer ook kleine vetes en de chemie (of het ontbreken daarvan) tussen de hoofdrolspelers een rol speelden.

De serie leest als een roman.

Winnaar Televisie – Nieuws:

Jos van Dongen, programmamaker en André Tak researcher *Zembla*, met ‘Het Clusterbomgevoel’

De makers hebben onderzoek gedaan naar omstreden beleggingen van grote pensioenfondsen. Zij tonen aan dat fondsen ook geld steken in bedrijven die landmijnen en clusterbommen maken, betrokken zijn bij kinderarbeid of ernstige milieuschade veroorzaken. Ook bleek hoe weinig transparant de Nederlandse pensioenfondsen zijn en hoe weinig zij zich gelegen laten liggen aan ethische afwegingen, op een moment dat maatschappelijk verantwoord ondernemen elders in het bedrijfsleven volop ingang vindt. Van Dongen en Tak hebben dit onderwerp helder in beeld gebracht. Het resultaat is verontrustend voor alle pensioengerechtigden die niet mogen weten wat er met hun geld gebeurt.

Winnaar Televisie – Achtergrond:

Monique Wijnans, redacteur *NOVA*, met *De Ooggetuigen van de Decembermoorden*

Twee militairen spreken voor het eerst over hun betrokkenheid bij de executies van vijftien politieke tegenstanders van de Surinaamse legerleider Desi Bouterse op 8 december 1982. Hun verklaringen maken deel uit van de stukken in het proces tegen Bouterse, maar het gedetailleerde relaas van het tweetal voor de camera is uniek. De reportage maakt ook duidelijk dat de getuigen zich bewust zijn van de risico’s die zij nemen. Wijnans en de redactie van *NOVA* baseren mede op hun relaas een goed gevisualiseerde reconstructie, die 25 jaar later nog zeer huiveringwekkend is. Centraal staat de locatie, Fort Zeelandia, waar het drama zich heeft afgespeeld. Daardoor lijkt de kijker haast zelf getuige van het nog steeds niet verwerkte trauma in de Surinaamse geschiedenis.

Winnaar Radio – Nieuws:

Huib Jaspers, redacteur/verslaggever, Gerard Legebeke, onderzoeksjournalist en Franz-Jozef Hutsch, freelance onderzoeksjournalist *Argos*, met *KCT-operaties Afghanistan*

In twee uitzendingen doen de programmamakers verslag van hun onderzoek naar het optreden van leden van het Nederlandse korps commandotroepen in Afghanistan. Op basis van getuigenverklaringen, documenten en beeldmateriaal, concluderen zij dat commando’s in 2002 hebben opgetreden buiten hun mandaatgebied in geheime operaties. De jury is zich ervan bewust dat de betrokken minister dit betwist, maar meent dat Jaspers, Legebeke en Hutsch zich zo uitgebreid hebben verantwoord, dat de luisteraar zelf goed in staat wordt gesteld een oordeel te vellen over de feitelijke onderbouwing. Het is een knap staaltje onderzoeksjournalistiek. Hoewel de programma’s zijn ingezonden in de categorie ‘achtergrond’, zijn ze in de eerste plaats nieuwswaardig. De jury heeft de inzending dan ook voor die categorie beoordeeld.

**Winnaar Radio – Achtergrond:
redactie *Kunststof*, met de Jan Wolkers Memorial**

Het bericht over de dood van Jan Wolkers bereikte de redactie kort voor de dagelijkse live uitzending. Zij wist goede, betrokken gasten naar de studio te halen of aan de lijn te krijgen en zij diepte relevante geluidsfragmenten op. De presentator bewaarde de toon van het programma: rustig, liefdevol zonder vertoon van adoratie. Het uur leverde een boeiend, zelfs inspirerend, in memoriam op van de schrijver en kunstenaar.

De jury weegt in haar oordeel mee dat dit programma over kunst, cultuur en media al vele jaren een hoge kwaliteit heeft, maar dat het zich gewoonlijk lastiger laat vergelijken met andere inzendingen voor De Tegel.

**Winnaar Internet/Multimedia – Nieuws:
redactie *3VOOR12* i.s.m. *VPRO Digitaal*, met multimediaal verslag *Lowlands 2007***

De makers laten zien hoe vernieuwend technologie aangewend kan worden in de journalistieke verslaggeving. De integratie van internet toepassingen in een televisie-uitzending levert niet alleen mogelijkheden op allerhande informatie toe te voegen, maar ook de festivalgangers en televisiekijkers actief te betrekken bij het programma. Hun commentaren en beelden maakten het verslag dynamischer, waardoor ook de thuisblijvers het festival konden ‘meemaken’.

**Winnaar Internet/Multimedia – Achtergrond:
redactie *In Europa* i.s.m. *VPRO Digitaal*, met multimediaal project *In Europa***

Het boek van Geert Mak is een geheel nieuw leven gaan leiden dankzij de multimediale aanpak. De televisiereportages zijn de basis waar ook radioprogramma’s en krantenartikelen (in *NRC Handelsblad*) op inhaken. De Tegel is vooral bedoeld voor de internetsites waarop alles samenkomt. De interactieve mogelijkheden zijn beperkt, maar zij zijn verrijkt met allerlei digitale toepassingen en bieden mede daardoor een ongekende rijkdom aan informatie. De bezoeker kan zelf door de nabije geschiedenis van Europa reizen.

Het in 2007 begonnen project versterkt het historisch bewustzijn, inclusief het daarbij behorende debat over de kwaliteit van geschiedschrijving.

**Winnaar Talentprijs
Thijs Niemantsverdriet, redacteur *Vrij Nederland***

Thijs Niemantsverdriet brengt met zijn diepgravende portretten van Frans Timmermans en Joost Lagendijk niet alleen de personen dichterbij, maar werpt ook een helder licht op de moeizame relatie tussen de Nederlandse publieke opinie en de EU. Zijn portret van Frans Timmermans biedt bovendien zelden vertoonde kijkjes achter de schermen van de Nederlandse politiek en diplomatie. Het is een fraai voorbeeld van ‘slow journalism’, waarbij de verslaggever ongewoon veel toegang tot zijn onderwerp heeft gekregen.

Thijs Niemantsverdriet schrijft heel goed, componeert kundig en observeert scherp.

**Winnaar Oeuvreprijs:
Bibeb**

Honderden interviews heeft Bibeb op haar naam. In de jaren zestig en zeventig was ze een bijna onaantastbare grootheid. Ongeacht wie haar gesprekspartner was, er ontstonden portretten die voelbaar spannend en bijna altijd onthullend waren. Ze was één van de peilers van het succes van *Vrij Nederland*. Waren ‘the Powers that Be’ beledigd als Wim Kan hen niet te grazen had genomen, echt meetellen in het Nederland van toen deed je ook niet als Bibeb je niet tientallen uren in beslag had genomen. Zelf zei ze ooit: "Ik denk wel dat ik een beetje een nieuwe vorm aan het interview heb gegeven. Ik probeer de diepere kant te laten zien, de essentiële dingen. Die komen meestal vanzelf aan de orde, heel organisch." Zichzelf laten interviewen deed ze nooit, ze koesterde als de Greta Garbo van de Nederlandse journalistieke wereld de geheimzinnigheid.

Bijlage 2 Doelstelling, initiatiefnemers en juryleden De Tegel

Doelstelling De Tegel

Omwille van de kwaliteit van de journalistiek hebben de Nederlandse media de krachten gebundeld voor de Jaarprijzen voor de Journalistiek: De Tegel.

Deze prijs, die de belangrijkste functies van de journalistiek onderstreept en aanstormend talent aanmoedigt, wordt met ingang van het voorjaar 2007 jaarlijks uitgereikt. Als bijzonder eerbetoon aan de makers van de beste journalistieke publicaties en producties binnen de mediatypen dag- en weekbladen, televisie, radio en internet/multimedia in de categorieën nieuws en achtergrond. Daarnaast is er een Tegel voor talent.

De naam De Tegel is ontleend aan het bekende boek 'Tegels Lichten' (1972) van Henk Hofland. Met de komst van De Tegel zijn de Prijs voor de Dagbladjournalistiek van de NDP en de aanmoedigingsprijzen voor journalistiek talent van het Genootschap van Hoofdredacteuren – De Gouden Pen en Gouden Tape – opgegaan in deze nieuwe Jaarprijzen voor de Journalistiek.

Initiatiefnemers De Tegel

Initiatiefnemers zijn De Nederlandse Dagbladpers, het Nederlands Genootschap van hoofdredacteuren, de Nederlandse Vereniging van Journalisten, NOS en RTL Nederland, verenigd in de Stichting Jaarprijzen voor de Journalistiek.

Eindjury De Tegel 2007

- Hans van Beers (juryvoorzitter)
- Bert Vuijsje (voorzitter vakjury Dag- en Weekbladen)
- Lars Andersson (voorzitter vakjury Televisie)
- Muus Groot (voorzitter vakjury Radio)
- Vincent Everts (voorzitter vakjury Internet/Multimedia)
- Michiel Bicker Caarten
- Fieneke Diamand
- Ruud Hendriks
- Maria Henneman
- Marleen Stikker
- Pieter van Twisk
- René van Zanten
- Sytze van der Zee

Vakjury Dag- en Weekbladen

- Bert Vuijsje (voorzitter)
- René van Zanten
- Sytze van der Zee

Vakjury Televisie

- Lars Andersson (voorzitter)
- Ruud Hendriks
- Maria Henneman

Vakjury Multimedia

- Vincent Everts (voorzitter)
- Irene Costera Meijer
- Marleen Stikker